

CAM-İŞ

Yıl : 5, Sayı 53 — 1 Mayıs 1957

20 OCAK 958

Gayri siyasî, İçtimaî ve Meslekî Gazete

Her ayın 1 inde çıkar

Adres : İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası Merkezi, Paşabahçe — (İstanbul)

Sahibi : İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası adına : LÜTFÜ AK

Fiilen neşriyatı idare eden KEMAL OKUR

Devlet Nüshası

Fiatı : 10 Kuruş

BÜTÜN CAM İŞÇİLERİNE İKRAMİYE VERİLDİ

GOBLE SERVİSİNDE ÇALIŞANLARIN ÇEŞİTLİ HAKLARI TANINDI, TEŞVİK PRİMİ İHDAS EDİLDİ

Matr/957 ayı içersinde yarım maaş olarak avans mukabili verilen ikramiyenin mütebakısı Şeker Bayramı dolayısı ile 25.26.27/Nisan/957 tarihlerinde işçilerimize verilmiştir. Bayram dolayısı ile verilen ikramiye işçilerimizi fazlası ile sevindirmiştir.

Diğer taraftan 957 senesi dolayısile yevmiye ile çalışan işçilerin saat ücretlerine yapılan zamlar dolayısıyla goble servisinde akort çalışan işçilerin de istifade etmesi için işçiyi işe teşvik ismi altında % 10 prim ihdas edilmiştir. Primin ana hatları aşağıya çıkarılmıştır, işçi arkadaşlarımızın bilgilerine sunulur.

Goble servisinde akkort olarak çalışan işçilerimizin devamlı surette işe gelmelerini temin etmek ve devamsızlık sebebile çalıştıkları tezgahtarda diğer arkadaşların mesailerini felce uğratmalarına mâni olunmak ve bu suretle bir taraftan kendilerini ve diğer taraftan arkadaşlarının menfaatlerini korumak ve fabrika faaliyetini aksatmak gayesine matuf olarak (Goble akortcuların devama teşvik primi) ihtas edilmiştir.

Tafsilât üçüncü sayfadadır.

Dekor Servisinde iftihar verici eserler hazırlanıyor

Günde 16.000 mamul dekor edilebiliyor

Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.S. servislerinden en mühimlerinden birisi de hiç şüphesiz ki dekor servisidir. Dekor servisinde 77 işçi çalışmaktadır. 6-14 ve 14-22 çalıştıkları için bu servisin iki de postabaşısı vardır.

Postabaşı İhsan Bayhan ve H. Ulvi Sesverirdir.

İhsan Bayhan esasen ressamdır ve güzel bir Dekorcu ustasıdır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Ülvi Sesverir eski bir işçi ve Camcı Şiller ustasıdır. Sıhhî sebepler dolayısı ile Dekor servisi postabaşılığına verilmiştir. Dekor servisi isletme şefliğine bağlıdır. Ayrıca Finisaj servisi şefi Serafettin Akel, işlerin yürütümü ile ilgilidir.

Müessesede Dekorculuğu ihdas eden ve bir cok isçiler yetiştiren İhsan Bey (Hoca) dır. İhsan Bey, Büyük Atatürk tarafından getirtirilmiştir.

Memleketimizde vatandaşların kullandıkları lüks Çay bardakları, Sürahiler, Kanalar, Kadehler ve Vazolar bu serviste yapılır. Dekor servisinde günlük vasati olarak 15 ilâ 16 bin mal Dekor olur ve piyasaya sürülür. Dekor servisinin kıdemli işçileri arasında Havva Taylan, Kanber Demirel, Fethiye Aydın, Gülseren Altıok, Cevriye Kalender, Vahide Ülkemen, Emetullah Taşdelen, Hafize Dik, Muzaffer Gür, İbrahim Uzak, Gülsüm Engelekler, Oktay Alperkin, Yaşar Nurlu, Kıymet Ülkemen, Kadriye Bükücüler, Kadriye Tonguç, Ömer İpek, Cemal Saran, Seyfettin Özkan ve Celâl Sarandır. Takdir edilen sanatkârlar arasında da Celâl Saran, Kadriye Tonguç, Kadriye Bükücüler, Ömer İpek, Oktay Alperkin, Cemal Saran, Kanber Demirel, Seyfettin Özkan ve Vahide Ülkemendir. İşçi kardeşlerimizin işlerinde muvaffakiyetler temenni eder iyi günler dileriz.

Gelecek sayımızda Dekor Servisinin Hocası İhsan Bey'in servisinden bahsedeceğiz.

DİSİPLİN KURULUNUN CEZALARI AFFEDİLDİ

Devamsız işçiler bu yıl bir gün işe gelmedikleri takdirde işten çıkarılacaktı, bu önlenmiş oldu

Disiplin kurulu tarafından verilen cezaların affı için İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikası İdare Heyeti Umum Müdüre yaptığı resmi ve şifai müracaatlar müsbet karşılanmış olup durumun incelenmesi bakımından Personel Müdürü ve ayni zamanda da Disiplin Kurulu Başkanı Halis Dirime'ye vazife vermişti. Uzun müddet incelemeler yapan Halis Dirime bundan bir müddet evvel raporunu Umum Müdüre vermiştir.

Disiplin Kurulu Başkanının bu teklifini Umum Müdür Dr. Şahap Koçatopçu aynen kabul etmiştir. Cezaların affı hususundaki Umum Müdürün tamimi aynen aşağıya çıkarılmıştır. İşçi arkadaşlarımızın malûmattar olmalarını rica ederken cezaların affı için büyük bir ilgi ve alâka gösteren Sayın Umum Müdüre ve Disiplin Kurulu Başkanına âlenen teşekkür ederiz.

Umum Müdürlük tamimi aşağıdadır.

"Disiplin Kurulumuz tarafından işçilerimiz hakkında İs Kanunu ve müessesemiz İç Yönetmeliği hükümlerine göre tatbik edilmekte olan disiplin cezalarının bir yıllık istatistiklerinin tetkikinde; Ceza sebeplerinin hemen umumiyet itibariyle devamsızlıktan ileri geldiği ve birçok iscilerimizin de bu sebeplerle almış oldukları cezalar dolayısı ile 1957 yılında bir gün daha mazeretsiz ise gelmedikleri takdirde islerine son verilmesi icap edeceği görülmüştür.

Devamsızlığı itivad edinen bir kısım iscilerimizin verilen bu cezalardan mütenebbih olarak bu yıl ve önümüzdeki yıllarda itiyadlarından vazgeçeceklerini ve tekrar devamsızlıkta bulunmayacaklarını bir kere daha ümit ederek bu gibi mensuplarımızın islerine son verilmesine mahâl kalmamak üzere İç Yönetmeliğin hükümlerine rağmen yeni sene münasebetiyle işçilerimizin lehine aldığımız kararla, disiplin kurulumuzca tatbik edilecek şekli aşağıda bildiriyoruz:

1 — Bir takvim yılı icinde vuku bulacak kusurlar, yine İç Yönetmeliğin hükümleri dairesinde muameleye tabi tutularak su-

(Devamı 3 üncüde)

Ankara İşçi Sendikaları Birliği de kapatıldı

Ankara İşçi Sendikaları Birliği 20.4.957 tarihinde Birinci Asliye Ceza mahkemesinin verdiği bir kararla kapısı mühürlenmek suretiyle kapatılmıştır.

Bundan bir müddet evvel Adalet Bakanlığı tarafından birliğin kapatılması için açılan dâva 10.4.957 günü karara bağlanmış ve Sendikalar Kanununun 1, 7 ve 8 nci maddelerine dayanılarak kapatılmıştır. Sendikalar Kanununun 1, 7 ve 8 nci maddeleri ayni iş kolundan olan sendikaların birlik kurmalarını her sendikanın umumi heyetinin üçte ikisinin bu birliğe iştirak etmelerini icab ettirmektedir. Kapatılma hâdisesi İşçi Sendikaları arasında üzüntü ile karşılanmıştır.

Refik Beker ameliyat oldu

Sendikamızın eski muhasibi ve Genel Sekreteri Refik Bekler müptela olduğu hastalık dolayısı ile İsci Sigortaları Kurumu Bakırköy hastahanesinde böbreklerinden muvaffakiyetli ameliyat olmustur. Arkadaşımıza gecmiş olsun der Cenabı haktan şifalar temenni ederiz.

Ucuz giyecek eşyası tevzi edildi

Seker Bayramı münasebeti ile İstanbul Sise ve Cam Sanayii İscileri Sendikası üyelerine dört ay vadeli ucuz ve iyi kaliteli olmak üzere giyim eşyası tevzi etmistir.

Tevziattan beş yüz üye istifade etmis olup sendikanın bu hareketi isciler arasında memnuniyetle karşılanmıştır.

YENİ İŞÇİ MÜMESSİLLERİ

Topkapı Seramik ve Mozayik Cam Fabrikasında İsci Mümessili secimi 13 Nisan 957 Cumartesi günü yapıldı, seçmede Kasım Ağtas, Fatma Özgür ve Sakir Yılmaz kazanmışlardır.

Kasım Ağtaş bazı hususi isleri dolayısı ile istifa etmis ve yedeklerden Hasan Arslan vazifeye çağırılmıstır. Üc Mümessil yaptıkları vazife taksiminde İsci Bas Mümessilliğine Sakir Yılmazı getirmislerdir. İsci mümessili arkadaşlarımızı tebrik eder vazifelerinde hayırlı muvaffakiyetler temenni ederiz.

Gemi Adamları Sendikasını ziyaret

22 Nisan 957 Pazartesi günü Sendika Başkanı Lütfü Ak ve Genel Sekreter Cemil Gider Türkiye Gemi Adamları Sendika merkezini ziyaret etti.

Türkiye Gemi Adamları Sendikası Genel Başkanı Rüstü Güneri tarafından kabul edilen idarecilerimiz büyük bir misafirperverlikle karsılanmıslardır.

Cam-İs: Gazetemizin gelecek sayısında Türkiye Gemi Adamları Sendikasının calışmalarını okuyucularımıza sunacağız.

İş raporlarını ihdas etmenin asıl sebepleri

Atölye Şefi durumu anlatıyor

Geçen sayımızda neşredilen atelye röportajında bir yanlışlık olmuştur. Sayın atelye şefi Mak. Y. Mühendisi Ulvi Aytanç durumu şöyle tavzih etmektedir:

"Cam-İş gazetesinin 1 Nisan 1957 tarihli 52 inci sayısında neşredilen Atelye röportajınızda dikkatimi çeken bir nokta, bir arkadaşımızın, ihdas etmiş olduğum günlük iş raporlarına ait birkaç arkadaşı nezdinde açıkladığı ifadesinin herhalde bir matbaa hatası olarak yanlış tab edildiği oldu. Bu da: "Bu iş raporları sayesinde kaytarma diye birşey olmuyor" cümlesi idi.

Şu hususu belirtmek isterim ki Atelye bir sanatkâr ve vazifesini müdrik insanların topluluğudur.

Esas gaye bir kütleye çalışma zevk ve huzuru ile gayreti verebilmektir. Ben; ihdas ettiğim bu usul ile sadece, yapılan işlerin kontrolünü temin ile arkadaşlardan gayretlerinin görülmeyeceği hissini kaldırmayı düşünürüm. Yine bu arada, sanat dereceleri, yaş ve tecrübeleri birbirlerinden farklı meslekdaşlardan randmanı tabii olarak düşük olacak arkadaşlarda da bir gayret hissi uyandırabileceğimi düşünürüm. Edindiğim kanaat bu düşüncelerimin ve metodun doğru ve muvaffak olduğu ve randmanın tabii olarak arttığıdır.

Bu şartlar altında ricam, gerek arkadaşımızın böyle bir kelime sarfetmediğinden ve gerekse Atelye Camiasında böyle bir arkadaşın bulunmadığından emin olduğum cihetle, bir yanlışlık eseri olan ve yanlış düşüncelere yol açabilecek bu cümlenin olgunluğundan emin olduğum yazı aileniz tarafından gelecek sayınızda düzeltilmesini ve gerekirse mektubumun neşrini derin saygılarımla rica ederim.,,

BAYRAMINIZ KUTLU OLSUN

İşçi ve mensublarımızın muhterem okuyucularımızın Şeker Bayramını tebrik eder uzun yıllar sıhhat ve afiyetle bayramlarını geçirmelerini cenâbı allâhtan temenni ederiz.

İstanbul
Şişe ve Cam Sanayii işçileri
Sendikası İdare Hey'eti

TETKİKLER

Demir hakkında

Yazan: Kim. Y. Müh.
RECAİ OĞUZ

Endüstrinin belkemiği, insanlığı medeniyet nuru diyebileceğimiz bu kıymetli madeni birkaç yazı serisiyle tanıtmaya çalışalım.

Demir, 1535 derecede erir, yani mayi hale gelip su gibi akar. Cab fırınlarımızın sıcaklığı bu derece civarındadır. Demiri 3235 dereceye kadar ısıtırsak buharlaşır, kaynayıp uçmağa başlar. Bir santimetreküpünün ağırlığı 7,85 Gr. dır. O halde birgram su alan bir kabı erimiş demirle doldurursak 7,85 Gr. gelir. Başka bir tabirle, demir sudan 7,85 defa daha ağırdır.

TABİATTA DEMİR:

Arzda bulunan madenlerin (bakır, nikel, kalay, kurşun, çinko gibi) başında demir gelir. Tabiat sanki demirden yaratılmış gibidir. Her yerde ve pek çok şeyde demir vardır. Buna rağmen kendisine saf halde rastlamak hemen hemen imkânsısdır. Demir yanlızlıktan hoşlanmaz. Buna mukabil, diğer madenler demirle karışık oldukları nisbette işlenmeleri güçleşir. değerleri düşer. Arz kabuğunun ilk 16 Km. si nazarı itibare alınırsa % 5 demir bulunduğu tahmin edilir. Kaba olarak % 8 kil, % 27 kum, % 46 oksijen vardır. Arzımızın çekirdeğinde de demire rastlanır. Bundan başka demir ihtiva eden meteorlar bile mevcuttur. Demiri yıldızlarda, planetlerde, güneşte debulabiliriz. Ağaç ve nebatların yeşil yapraklarını demirsiz zannetmeyin? Onlar da demirlidir. Ya insan kanı! o da demirsiz olamaz. Ispanak ve yeşil mercimekteki demiri de zikretmemiz yerinde olur.

Dünya üzerinde bu kadar yaygın olan demirin toplandığı mühim yerler vardır. Ancak bu sahalarda demir filizleri işlenebilecek kadar zengindir. Fransa (Loren), İsveç (Skrinkerum), Türkiye (Divrik), Birleşik Amerika, Sovyet Rusya (Don), Çin, Cezayir gibi memleketlerde bereketli demir yatakları bulunur. Her demir filizi, demir istihsal etmeğe elverişli değildir. Bu filizlerden demir elde edebilmek için bazı şartlara ihtiyaç vardır. İ-

(Devamı 4 üncü sayfada)

TAM ÇALIŞTIRMA İLE İLGİLİ MÜKELLEFİYETİN MAHİYETİ

1 — Birleşmiş Milletler (1) Anayasasındaki tam çalıştırmaya müteallik taahhüt, demokrat Devletin işlerinin ve vecibelerinin modern anlayışının gelişmesinde tarihî bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Her memleketin ayrı ayrı diğer milletlerarası anlaşmalar ve beyannamelerle tasrih eylediği millî politikası ile birlikte bu taahhut, iki nokta nazardan tam çalıştırmayı teşvikin haiz olduğu ana ehemmiyeti ortaya çıkarmıştır. Evvelâ tam çalıştırma ekonomik ve sosyal terakkinin bir şartı ve insan haklarının ana bir unsuru olarak telâkki edilmiş ve muhtemel milletlerarası tepkileri heba katmadan kendi vatandaşlarının menfaatleri bakımından her devletin kabul ettiği hedef olmuştur.

2 — 10 Aralık 1948 (3) de birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde "Iş hakkı, işin serbest olarak seçilmesi, âdi ve memnuniyeti mucip iş şartları ve işsizliğe karşı himaye" ye ait hükümler bulunmakla ve bu hakların kabulü çok zamanlar işçiler ve temsilciler tarafından teyit edilmiş olmakla beraber, bu hakkın bütün memleketlerin milli politikacılarınca varılacak bir hedef olarak tanınması, bir taraftan 1930 ve bunu takip eden yıllarda birçok memleketlerde hüküm sürmüş olan kütle halindeki işsizliğin hemen her tarafta tevlit etmiş olduğu izdiraplarla, ister ekonomide hususî teşebbüsü muhafaza etmiş, ister aşağı yukarı bir ekonomi rejimini kabul eylemiş olsun 1930 krizini geçirmiş olan aynı memleketlerde harbi takip eden yıllarda sağlanmış olan tam çalıştırma hali arasında mevcut ayrılıktan ileri gelmektedir. Aynı zamanda tam çalıştırmanın bir hedef olarak memleketlerce kabul edilmiş olması, işsizliğin sebeplerini ve tam çalıştırmayı idameye zarurî şartları anlayışımızda hasıl olan terakkiyi göstermektedir. Bu anlayış elde edilen pratik tecrübelerden ve ekonomik rejimlere gittikçe daha fazla nüfuz edebilmemizden doğmaktadır.

3 — Tam çalıştırmayı tahakkuk ettirmek için alınması zarurî tedbirleri, Birleşmiş Milletlere karşı girişilen taahhütte ortaya konmuş olan ve üç gaye etrafında toplanan bir umumî ekonomik politikanın bir parçası olarak anlamak lâzımdır. Bu üç hedef ise "hayat seviyelerinin yükseltilmesi, tam çalıştırma ve ekonomik ve sosyal nizam içinde terakki ve gelişmenin şartları" dır. Muvaffak olabilmesi için tam çalıştırma sahasında takip edilecek her politika aşağıdaki faktörleri hesaba katmak mecburiyetindedir. Prodüktivitenin devamlı olarak artmasının ana şartları olan terekkiyi teşvik edici tedbirleri almak ve değişmelere intibak kabiliyetini idame etmek; fiyatların istikrarını idame etmek ve tam çalıştırma sahasında diğer memleketler tarafından takip edilen politikalarla ihtilâf haline düşmemek lâzımdır. Nihayet her memleketin müstakar ve gelişme halinde bulunan bir dünya ekonomisinden doğan faydalardan istifade etmesi zarurîdir. Böyle bir politika, bu hedeflerin tahakkukuna zarurî bütün hususî tedbirleri ihtiva etmelidir.

4 — Birleşmiş Milletler Teşkilâtının şartındaki tam çalıştırmaya müteallik taahhüt tam çalıştırmanın muhtelif memleketlerin kabul eylemiş oldukları başka başka ekonomik rejimlerin herbiri içinde de idame edilebileceği ve idame edilmesi lâzım geldiği inancı üzerine müessestir. Hatta serbest ekonomik kuvvetleri zarurî olarak bir tam çalıştırmayı sağlamaya kâfi gelmeseler dahi bu inanç mevcuttur.

Bir çok memleketlerde hâlen tam çalıştırmanın herhangi bir ekonomik rejimin ana prensipleri ile kabili, telif olduğu kabul edilmekte, ve tam çalıştırmayı sağlamak için devamlı olarak ve sebeplerini bilerek işsizliği tevlit eden hallere karşı çareler derpiş edilmesi zarureti anlaşılmış bulunmaktadır. Tam çalıştırmaya müteallik ve Birleşmiş Milletler anayasasının kabulünden mütevellit taahhüt, hiç bir memlekete ekonomik rejiminin ana unsurlarını değiştirmek mecburiyetini yüklememektedir. Fakat bu taahhüt, "zaruret hasıl oldu" ğu zaman kendi politik, ekonomik ve sosyal müesseseleri ile kabili telif vasıtalarla tam çalıştırmayı ve prodüktiviteyi teşvik ve idameye mahsus tedbirler almak" vecibesini tazammun etmektedir (4).

5 — Ekonomik sistemin geniş ölçüde bir merkezî idareye tâbi olduğu memleketlerde mevcut işgücünün hakikî olarak çalıştırılmasını sağlamak için plânlaştırma ve kontrol mekanizmalarına müracaat olunabilir. ilhassa hususî teşebbüsün hâkim olduğu memleketlerde, tam çalıştırma politikası vasıtasiyle memleketin ekonomik müesseselerinin karakterine yabancı mahiyette bir kontrolün ithal edileceği korkusu duyulmaktadır. Halbuki bize göre serbest teşebbüs ekonomileri içinde tam çalıştırmayı sağlamak için alınması gereken tedbirler bu memleketlerin müesseseleriyle tamamen tavsiye eylediğimiz tedbirler hiç bir suretle serbest teşebbüs rejiminin cari olduğu memleketlerin ekonomik müesseselerinin esaslı bir tahavvül geçirmesini tazammun etmemektedir. Ayni zamanda şu da bedihidir ki hususî bir sistemin prensipleri, gözetilen gayeye varılması için bu mevzuda her nevi hükûmet faaliyetini bertaraf edecek surette çok dar bir tefsire tâbi tutulursa bir tam çalıştırma politikasının takibine imkân olmaz.

6 — Bir milletlerarası ekonomik sistemin iyi işiemesinin zarurî şartları, paraların birbirine tahvil kabiliyeti ve çok taraflı ticaretin gelişmesi içinde tam çalıştırma politikasının ehemmiyeti, Birleşmiş Milletler anayasasında olduğu gibi Milletlerarası para Fonu'na müteallik anlaşma ile Milletlerarası Ticaret Teşkilâtını ihdas eden Havana Şartında da sarih olarak kabul edildi. Prensiplerin kurulmasına, ortaya konulmasına ve tanınmasına esas olan mazideki tecrübelerden kazanılan dersleri devamlı olarak göz önünde bulundurmak lâzımdır. 1930 ve bunu takip eden yıllarda dünya ticaretinin gerilemesi, bilhassa Milletlerarası sahada talebin sükûtunun bir neticesi olarak ortaya çıktı. Fiilî talebin azalması neticesinde istihsal ettikleri mallarının pazarlarının çökmesi karşısında, hükûmetlerin çalıştırma imkânlarını idame etmeğe matuf gayretlerini, haricî mubadele sahasında ortaya çıkan yeni tahditler takip eyledi. Bu sebepten ötürü, Milletlerarası talebi karşılayacak zarurî tedbirlerin alınmasından evvel dünya ticaret yollarını serbestiye götürmeği derpiş eden her mevsimsiz tecrübe muvaffakiyetsizliğe mahkûmdur.

7 — Bundan başka işsizliğin mevcudiyeti, fiyatlar arasındaki münasebetin mukayesesinden ortaya çıkan faydalara rağmen Milletlerarası sahada bir ihtisaslaşma fikrinin kabulünü bertaraf edebilir. Bazı kimseler memleketin daha ucuza istihsal edebileceği malları idhâl etmesi suretiyle de reel gelirini artırabileceğini, yalnız bu suretle hareket ederken kendi faikiyeti zaten tanınmış diğer şubelerde daha fazla ihtisas peyda etmesinin bu reel gelir artımının şartı olduğunu iddia etmektedirler. Bu tez, bir memleketin malik olduğu kaynakları az veya çok müessir surette kullanmada bir intihap yapmasının bahis mevzuu olmadığı fakat bu kaynakların bazılarını kullanmak mecburiyetinde olup olmadığına karar vermek mecburiyeti halinde bütün istinadgâhını kaybetmektedir. Bu yüzden memleketler gelişme vaziyetlerine göre ya işsizlikten veya kaynakların gayrî kâfi bir şekilde işletilmesinden sıkıntı çektikçe Milletlerarası mekanizmanın iyi bir tarzda işlemesini sağlamıya imkân yoktur. Yâni bundan şunu demek istiyoruz ki, ilerlemiş memleketler istihsal edilen mallara karşı vaki fiilî talebin kifayetsizliğinden ötürü işsizliğin pençesine maruzdurlar. Az inkişaf etmiş bölgeler ise normâl bir istihsali temin için lüzumundan fazla kimseyi çalıştırmak suretiyle "saklı" bir işsizliğin tesiri altında kalmaktadır. Milletlerarası muvazenenin muhafazası devamlı bir faaliyeti icabettirmektedir. Ve Milletlerarası menfaat bütün memleketlerin tam çalıştırma sahasında vecibelerini ifa etmelerini âmir dir. Bu suretle diğer memleketlerin vecibelerinin ifasına yardım etmiş olacaklardır.

Hâlen bahis mevzuu olan dâva

8 — Milletlerarası andlaşmalardaki tam çalıştırma hedefi, 1930 ve bunu takip eden yıllarda dünya ticaretinde hüküm sürmüş olan durgunluğun tekrar avdetini önlemek gayesiyle harp öncesi tecrübeleri hesaba katmak için tesbit edildi. Ikinci Dünya Harbinin bidayetindenberi tam çalıştırma bir çok memleketlerde devamlı olarak idame olundu. Yalnız işsizlik ortadan kalkmadı; fakat harp gayretleri bir taraftan çalışma saatlerinin bir taraftan işçilerin adedinin artmasına müncer oldu. Harpten sonra enflasyon tazyikleri kendilerini geniş bir surette hissettirdi. Ve tam çalıştırmaya karşı tehditler başlıca iptidaî maddelerin fikdanından ve Milletlerarası tediye muvazenesine tesir eden krizlerden doğmakta idi.

9 — Vaziyet ve görünüşler 1948 de esaslı olarak değişti. Sulh ekonomisine dönüş fiilen nihayet bulmuştu ve dünya pazarlarında istihlâk malları gittikçe bollaşıyordu. Dünyanın bir çok kısımlarında istihsal harp öncesi seviyesini geçmekte idi. 1948 yılının ikinci sömestrinin devamınca hasadın bolluğu yiyecek maddeleri fiyatlarının yükselmesini önledi ve bir kısım memleketlerde enflâsyon tazyikleri azaldı. Sanayiin bir çok branşlarında istihsalin artması istikrar kesbetmeğe ve, mahdut miktarda bazı memleketlerde işsizlik evvelce sağlanan seviyeyi geçmeğe başladı. 1948 yılının ikinci somestrinin de- vamınca ve 1949 yılını başlangıcında dünyaya şa- mil olarak harpten sonr- müşahede edilen enflasyo- halının sona erdiği açıkç- ortaya çıktı ve memleket- ler yeniden işsizlik mesel- si ile meşgul olmıya me- bur oldular.

10 — Tabii olarak Mi- letlerarası umumi efkâr- nazarları Birleşik - Am- rikada sınaî istihsalde vu- kua gelen 100 de 12 nisb- tindeki azalma ve 1948 H- ziranı ile 1949 Haziranı a- rasında işsizlerin miktar- nın birbuçuk milyond- fazla artması üzerine te- veccüh etti. Belçika'da, İ- talya'da ve Almanya'da e- hemmiyetli bir işsizliğ- mevcudiyeti, dünyaca b- harp sonu krizinin aref- sinde bulunduğu korkus- nun doğmasına yardım e- ti.

11 — Bir kaç aydanbe- Birleşik Amerika'nın ek- nomik faaliyetinin sukû- durmuşa benziyor. Sına- istihsal ve iş rakamları b- artış göstermektedir. B- kaç ay içinde hâdisele- ne şekil alacakları keha- tinde bulunmaya çalış- yacağız. Fakat ana bir h- dise ortada durmaktad- Milletlerarası sahada d-

(Devamı 3 üncü sayfa-

1. Madde 55: Milletlerarasında hak eşitliği prensibine ve her milletin kendi mukadderatını kendisinin tayin etmesi hakkında saygı gösterilmesine dayanan barış ve dostluk münasebetlerini sağlamak için lüzumlu istikrar ve refah şartlarını yaratmak üzere Birleşmiş Milletler:

a) Hayat seviyelerinin yükselmesini, tam çalıştırmayı ve ekonomik ve sosyal alanda ilerleme ve gelişme şartlarını;

b) Ekonomik ve sosyal alanlarla sağlık alanındaki Milletlerarası dâvaların ve bunlara bağlı başka dâvaların çözülmesini fikrî kültürle eğitim alanında Milletlerarası işbirliğini;

c) Irk, cins, dil veya din farkı gözetmeksizin kerkesin insan haklarına ve ana hürriyetlerine bütün dünyada bilfiil saygı gösterilmesini; kolaylaştıracaktır.

Madde 56 — 55 inci maddede beyan olunan hedeflere erişmek için gerek beraberce, gerek tek başlarına Teşkilâtla işbirliği halinde hareket etmeği taahhut ederler.

Saniyen, tam çalıştırma bir milletlerarası ekonomik sistemin idamesi ve iyi bir tarzda işlenmesine ve "müstakar ve gelişme yolunda bir dünya ekonomisinin tahakkukuna" (2) zarurî bir ön olarak görülmüştür.

2 — Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 25 Kasım 1949 da kabul edilen 308 (IV) işaretli karar.

3 — Madde 23.

1 — Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 25 Kasım 1949 da kabul edilen 308 (IV) işaretli karar.

AHLÂK KÖŞESİ:

Dikkatli oku!

Yazan: Recep ŞE-

Geçen sayımızda ili- şehrinin kapısı diye bah- settiğimiz Hazreti Alinin dünyayı en iyi şekilde ta- rif eden bir kimse olduğu- nu söylemiştik. (Dünyaya meyletmeyin) sözü sanıl- tir. Fakat dünyadan mak- sat bu görülen arazi değil, hak ve hakikata engel o- lan şeydir. İşte bu gibi şey- lere meyletmek dinimizde yasaktır. Her milletin lisa- nında ayrı bir belâgat ve fesahat mevcuttur. Bu iti- barla tefsir ve tercüme es- nasında bazı hatalı gibi görülen fikirler aslında ha- talı değildir. Yukarıda nak- lettiğimiz söz işte bu ışık ve gelenek tahtında söylen- miştir. Şimdi ilim şehrinin kapısı Hazreti Ali olduğu- na göre, şehrin kendisi de bizzat peygamberimizdir. Bunun en küçük nümune- lerinden birisi de, Ameri- ka'lı meşhur bir doktorun peygamberimizin bir sözü- ne karşı yapmış olduğu mühim bir açıklamadır. Peygamberimiz bundan bin üçyüz sene evvel bu- yurmuşlar ki: (Cüzzam il- letinden arslandan kaçar gibi kaçınız) Amerika'lı doktor bu söz üzerine de- rin bir tetkik ve düşünce- ye daldıktan sonra kendi kendine: Bu kadar vahşi hayvan varken acaba bu- rada arslan isminin zikre- dilmesinin sebebi ne olabi- lir diye düşünmüş ve diyor ki: üç sene bu hastalık ü- zerinde devamlı mesaim neticesinde (Mikroskop) âletiyle hastalık mikrobu- nun arslan şeklinde oldu- ğunu hayretle gördüm! Ve düşündüm: Bu söz söylene- li 1300 seneden fazladır. O zaman mikroskop ta yok- tu. Binaenaleyh bu mikrop hangi kuvvetli rüyetle teş- his olundu! Anlaşılan, Haz- reti Peygamber namuten- hi manevi bir görüş ve an- layışa sahipti. Bu itibarla onun manevi huzurunda hurmetle eğilirim diyor.

Daha buna benzer çok misaller mevcuttur. Ne ya-

(Devamı 4 üncü sayfada)

TEŞVİK PRİMİ ESASLARI

GOBLE SERVİSİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN PURSENTLERİ BİR MİKTAR YÜKSELTİLDİ

Eski madencilerin ustalık hakları da tanınacak

Paşabahçe Şişe ve Cam fabrikasında çalışan işçilere verilecek prim hakkında umum müdür Dr. Şahap Kocatopçunun tamimi aşağıdadır:

Primin nispeti:

İşbu prim azami olarak işçinin o ayki akort kazancının yüzde onu nisbetinde olabilir.

Bu prime hak kazanmak için aşağıda yazılı şartların tahakkuku lâzımdır.

1-0 ayı zarda (aşağıdaki haller müstesna) devamlı olarak çalışılmış olması şarttır. (izinsiz işe gelmemiş olanlar bu primden istifade edemez.)

a) Evlenme halinde üç gün doğum halinde bir gün, ana baba, karı ve çocuklarının ölümü halinde iki güne kadar verilen izinler.

b) Bunlardan ayrı olarak sigorta doktorları tarafından verilen rapora müstenit iki günlük hastalık veya işveren tarafından verilecek iki güne kadar izin. (Prim ayı içindeki hastalık ve izin günlerinin mecmuu iki günü geçemez.)

c) İş kazâlarından mütevellit alınan istirahat günleri.

d) Ücretli sene izini çalışılmış günlerden sayılır.

2 — Akort ve yevmiyeli olarak münavebeli surette çalısan işçiler için akort çalıştıkları günler akort kazançları tutarının yüzde onu nisbetinde ve yevmiye ile çalıştıkları müddetce taşıyıcılara ödenen devam primi tediye olunur.

3 — Ödeme şekli:

İşletme tarafından her ay tanzim olunan listeler personel müdürlüğüne tevdi edilerek akort tediyeleri ile birlikte primleri tahakkuk ettirilir.

4 — İşbu prim talimatı 1/3/957 tarihinden itibaren tatbik olunur.

Umum Müdür

Goble servisinde çalışan ikinci kalfa, kalıpçı ve pres kalıpçılarının almış olduğu prusentlerin azlığını nazarı itibare alan İstanbul Şişe ve Cam Sanayi'i işçileri Sendikası idare Hey'eti işverene yaptığı teklif müsbet karşılanmış olup 1/4/957 tarihinden itibaren mer'i olmak üzere aşağıdaki şekilde anlaşma hasıl olmuştur.

8.12.954 tarih ve 31 sayılı akortçular hakkındaki tamimin ikinci sayfasındaki.

b) 5 kişilik küçük tezgahları ile fasılasız olarak çalışan üç kişilik üfleme tezgahlarındaki ikinci kalfaların pursentlerinin %65 den 70 e çıkarılmasına.

c) Şiller tezgahlarındaki kalıpcı pusentlerinin % 48 den 53 e üçüncü sayfadaki yanmamış pres tezgâhındaki yardımcı pursentlerinin % 47 den 52 ye,

Çıkarılması ve 1.4.957 tarihinden itibaren tatbiki Umum Müdürlükçe tensib edilmiştir.

MADENCİLERİN ŞİKAYETİ DE ÖNLENDİ

Goble servisinde iş hacminin genişlemesi ve Şiller tezgâhlarında yapılan ilâveler dolayısiyle isletmenin hariçten Şiller ustası alması goblede senelerdenberi madencilik yapan işçiler arasında menfi tesir yapmıştır. Toplu halde İstanbul Şişe ve Cam Sanayii İşçileri Sendikasına yaptıkları müracaatta İşletmenin bu kararının yersiz olduğunu ileri sürmüşlerdir. Madencilerin haklı dileklerini nazarı itibara alan sendikamız işletme şefi ile temasa geçmiş olup aldığı cevapta hariçten alınan Şiller ustalarının adedi dördü geçmiyeceğini bunların da mecburiyet karşısında aldığını kadroda onüç şiller tezgâhı olduğu halde bugün ise 19 tezgâhın çalışmak mecburiyetinde oulunduğundan usta alma kararı verdiğini madenci bulunabilse ustanın alınmıyacağını ayrıca elimizde bulunan eski madencilere de ustalık hakkının verileceğini beyan etmislerdir.

Memur ve çöpçü arasındaki fark nedir?

Ekseri zamanlarda kelime alışkanlığı olsa gerek işçiler tarafından her hangi bir şikâyet mevzuu oldu mu hemen Almanyadan veya Avrupa memleketlerinden söz açılır. Ve denir ki Avrupa işçisi harp esnasında dahi yıkılmış müesseseleri bilâ ücret normal mesaiye geçinciye kadar çalışırlar ve bu sayede de bugün bütün dünya Avrupadan ithal etmek mecburiyetindedir.

Yalnız bu zihniyete esir olan muhteremlere şöyle cevap verilir. Her müessese dolayısı ile memleket işçi sınıfını takdir etmekle kalkınabilir, Almanyadaki işçi ücretsiz çalışmanın semeresini istikbalde bildiği için bu fedakârlığa katlanmıştır.

Almanyayı ziyaret eden bir arkadaşım Belediye Encümen toplantısına dinleyici olarak iştirak ettiği zaman muhterem Belediye Reisi çöpçü maaşlarına zam mevzuunu gündemin ilk maddesi olarak görüşülmesi ve miktarını kendisi teklif etmiştir. Azalardan birisi söz alarak teklif ettiğiniz zam çoktur ben senelerce tahsil gördüğüm halde teklifiniz kabul edildiği takdirde bir çöpçü benim kadar para alacak diye itirazda bulunduğu zaman reis konuşmaya başlar. "İtiraz eden arkadaşıma cevap veriyorum. Şâyet senelerce dirsek çürüttüyse mükâfat olarak masa başında emir vermektedir. Çöpçü ise ceza olarak bizim pisliklerimizi temizlemekle nafakasını temin eder. Kendisine teklif ediyorum maaşına üç misli zam verilecek olursa bu temizlik işlerini yapar mı?„ Bir alkış tufanı koparak ittifakla teklif kabul edilir. Şu halde üst kademenin de müessese ve memleketin inkişafı bakımından nâzım rolü oynayan kitleye ne kadar itina ile hakları korunursa o kadar vazifesinde itina ve başarı gösterir.

ALİ AKIN

DİSİPLİN KURULUNUN CEZALARI AFEDİLDİ

(Baştarafı 1 inci sayfada)

çun mahiyetine göre ceza verilir. Verilen cezayı müteakip yeni bir suçun vukuunda, suçun mahiyetine göre tevafuk eden ceza tatbik olunur.

2 — Aynen tatbik edilecek olan kanun hükümleri şunlardır:

Bir takvim yılı içinde mazeretsiz olarak üstüste iki gün veya bir ay içinde iki defa herhangi tatil gününü takip eden iş günü veya bir ay içinde cem'an 3 iş günü işine devam etmeyen ve kanunun diğer maddelerinde yazılı işten çıkarmayı icabettiren suçların vukuunda işçinin işine son verilmek suretiyle kanun hükmü tatbik olunur.

3 — Bir takvim yılı içinde muhtelif aylarda ve birer günü geçmemek şartiyle ara sıra vuku bulacak mazeretsiz işe gelmemekten mütevellit kusurlar ihtardan başlıyarak her tekerrüründe bir derece daha ağır ceza verilir.

4 — İkinci takvim yılında, bir evvelki takvim yılı içinde devamsızlık ve diğer basit kusurlardan mütevellit verilmiş olan cezalardan son iki cezası nazara alınmaksızın kalan cezasından müteber olmak üzere İç Yönetmeliğin hükmü tatbik olunur. Müteakip takvim yıllarında da ayni suretle yani son almış olduğu veya kalan iki cezası tay edilir.

Meselâ: İhtar, ağır ihtar, yevmiye ve muvakkat tard cezası almış ise, yevmiye ve muvakkat tard cezası af safhasına dahil olur. Müteakip bir kusuru halinde suçun mahiyetine göre ağır ihtardan sonra gelen cezalar tatbik olunur. *Bu madde hükmü 1957 de de nazara alınacaktır.*

Şu kadar ki, birinci ve müteakip takvim yıllarında kavga edip yekdiğerini dövdüklerinden, âmirlerine lisanen hakaret ve tecavüzde bulunduklarından, müesseseyi zarara soktuklarından, disiplin ve ahengi ferden veya topluluk halinde ihlâl ettiklerinden dolayı tecziye edilmiş olanların ve haklarında (tekerrüründe alâkası kesilecektir) kararı verilmiş bulunanların cezaları affedilmez ve müteakip yıllarda da bu cezaları nazara alınır.

Keyfiyeti bildirir, buna göre hareketle cezayı mucip hallere meydan bırakılmamasını bütün mensuplarımızdan rica ederim.„

Umum Müdür

Yardım sandığı dernek idare hey'eti toplantı halinde

Tam Çalıştırma İle İlgili Mükellefiyetin Mahiyeti

yanın başlıca memleketlerindeki ekonomik faaliyet ve çalıştırma seviyesine dair daima bazı endişeler tezahür etmektedir. Bu endişeler ancak, hükûmetlerin dünyaya, muhtemel bir krize karşı koyabileceklerine dair teminat verebilmeleri halinde dağılabilir.

12 — Hükûmetlerin Birleşmiş Milletlerin (5) sualnamesine verdiği cevaptan, icap ettiği takdirde, yakın bir gelecekte fiilî talebin hissedilir bir derecede sükûtunu karşılamak üzere aynı çabuklukla hareket edemiyecekleri anlaşılmaktadır. Bu fark kısmen bir çok memleketlerin ittihaz edecekleri hattı hareketleri henüz tayin etmemiş bulunmasından ileri gelmektedir. Fakat bir çok hallerde de hükûmetler hattı hareketlerini tayin etmiş ve alacakları tedbirleri hangi şartlar içinde tatbik edeceklerini vazıh olarak bilseler dahi zarurî tedbirlerin alınmasından evvel ehemmiyetli bir zamanın geçeceginden korkulabilir. Bir kısım memleketler, meselâ bayındırlık işleri için ilâve krediler açılması ve vergi nisbetinin tadili gibi tedbirlerin tatbik mevkiine konulabilmesinin ancak etraflı bir mevzuatın kabuliyle mümkün olabileceğine cevaplarında işaret ettiler. Bu usul ise belki oldukça geniş bir zamanın geçmesini icap ettirecektir.

13 — Bundan gayri, meğer ki, teferruatlı plânlar hazırlanmış ve teknik hazırlıklar önceden tahakkuk ettirilmiş olsun, kanun vazılarının zarurî selâhiyetleri hükûmetlere vermiş olmaları hallerinde dahi diğer gecikmelerin husule gelmesi tehlikesi de vardır. Öyle anlaşılıyor ki plânlaştırma işi önceden tam kıvamına getirilmemişse bir çok memleketler fiilen mücadeleye başlıyabilmek zamanın teehhüre uğradığını göreceklerdir.

14 — 1949 yılının birinci sömestri içinde cereyan eden hâdiseler, başlıca sınaî memleketlerden birinde vukua gelen zaif bir sükûtun bile bütün dünya ekonomisini ciddî bir surette sarsabileceğini göstermiştir. 1948 yılının son sömestrisi ile 1949 yılının ikinci sömestri arasında Birleşik Amerikanın ithalâtı 100 de 15 nisbetinde bir gerileme kaydetti. Bu bir yıl içinde bir milyar dolardan biraz fazla bir miktara tekabül etmekte idi. Aynı devre zarfında Birleşik Amerikanın Garbî Avrupadan yaptığı ithalât üçte birden fazla bir nisbette azaldı. Bir çok Avrupa memleketlerinin 1948 de tahakkukuna muvaffak oldukları ve dolar olarak ödenebilecek ihracatları bir denbire bir sükût kaydetti. Bundan gayri bazı ana maddelerin, bilhassa kakao, kauçuk, yün ve tahta müşakkakatını istihsal ve ihraç eden memleketlerin başlıca dolar kaynaklarını teşkil eden mallarının Birleşik Amerika tarafından yapılan ithalâtında ciddî bir sükût vuku buldu: Eğer bu olaylar üzerinde fazla israr ediyorsak bunun sebebi, bunların millî ve Milletlerarası sahada mübadele ve bazı memleketlerde fiilî talebin maruz kalabileceği temevvüçlere rağmen ödeme cereyanlarının idamesi için alınması gereken âcil tedbirleri göstermelerindendir. Tecrübe gösterdi ki eğer Milletlerarası İmar ve İnkişaf Bankasının ve Milletlerarası Para Fon'unun hakikaten kendilerine düşen rollerin yerine getirilmesi isteniyorsa, bu teşekküllerin vecibelerinin genişletilmesi lâzımdır. Bu maksatla, hükûmetlerin tetkiklerine esas olacağını ümit ettiğimiz müşahhas tavsiyelerde bulunuyoruz.

15 — Bir çok memleketlerin 1949 yılı içinde maruz kaldıkları güçlüklerin de vazıh olarak gösterdikleri gibi dolar bölgesi ile diğer bölgeler arasında hâlâ kronik bir muvazenesizlik bulunmakta idi. Eğer bütün memleketler kâfi miktarda dolar ihtiyatına mâlik olsalardı, ihracatlarının azalmasına rağmen hiç olmazsa kısmen ithalâtlarının seviyesini muhafaza edebilirlerdi. Vaziyet dolayısiyle yeni tahditler kabul ederek ekonomilerini zarurî ithalât mallarından mahrum bırakmaya mecbur kaldılar. Eğer Birleşik Amerika büyük bir çapta Avrupanın kendinden yaptığı ithalâtı ödünç ve yardım suretiyle bizzat finanse etmese idi, Amerikan ithalâtının azalmasının dünya ekonomisi içinde tevlit ettiği karışıklık daha vahim olacaktı.

16 — Bu dolar fıkdanının asıl sebeplerini ele almadan ne tam çalıştırma meselesinin dünya ölçüsünde memnuniyet verici bir şekilde hallini ne de Milletlerarası ticaret rejiminin salâh bulmasını bekliyebiliriz. Daha şimdiden Avrupa memleketleri tarafından başarılan esaslı terekkilere rağmen bütün bu meselelere tam bir hal çaresi bulmak için meseleyi yalnız Avrupa cephesinden değil dünya cephesinden ele almanın zaruretine kani bulunmaktayız. Artık hiç bir şüphe kalmamıştır ki Avrupa, kendi tediye muvazenesini yalnız Birleşik Amerika'dan değil, diğer memleketlerden de dolar celp edilmek suretiyle daha kolaylıkla temin edebilirdi. Bütün bunlar büyük bir nisbette sermayenin Milletlerarası mübadelesine bağlı bulunmaktadır. Nihayet diğer ehemmiyetli bir unsurda Birleşik Amerikanın tam çalıştırmanın idamesi ve gümrük tarifeleri ile alâkalı dahilî politikasıdır. Vasıl olduğumuz netice Birleşmiş Milletlerin, mantıkî bir Milletlerarası ticaret sistemi tesbit edebilmek gayesiyle ilgili hükûmetler arasında istişareleri ve müzakereleri bizzat organize etmek mecburiyetini üzerine almasıdır. Tavsiyelerimiz arasında bu müzakerelerin ne tarzda takip edileceğine dair teklifler ithâl ettik.

17 — Geçmişin bazı karışıklıklarını hatırlatan ve ticaret ve çalıştırma sahasında 1949 yılının ikinci sömestrinde vukua gelen yeni hâdiseler, bu raporun hazırlanması için Ekonomik ve Sosyal Konseyi, Birleşmiş Milletler Genel Kâtibini zarurî tedbirlerin alınmasına dâvet eden bir karar kabulüne sevk etti. Bize tevdi edilen vazifenin hiçbir suretle yakından bir gelecekte dünyanın ekonomik konjonktürünü keşfetmeği tazammun etmediğine kani idik. Bilâkis bizim vazifemizin lüzum duyulduğu zamanda her memlekette tam çalıştırmayı idameye mahsus ve Milletlerarası ekonomik münasebetlerin müstakar bir esas üzerine kurulması için bir millî politikayı seri bir surette tatbik sahasına koyacak münasip, zarurî tedbirlerin alınmasını göstermekten ibaret olduğuna kâni olduk.

5. Le maintien du plein emploi (Birleşmiş Milletler neşriyatı; satış numarası: 1949. II. 2.2) ve dökümanlar E/1111 ve E/1111/Add. 1-8.

1957 yılında Hastalık ve Analık Sigortasından Faydalanacak sigortalılar.

Hastalık ve Anaık Sigortası 1956 yılında 38 Vilâyette tatbik edilmekte iken sigortalılarımızın % 76 s ıbu sigorta kolundan faydalanıyorlardı. 1957 yılında 45 vilâyette tatbik ed'leceğine göre sigortalılarımızın % 83 Hastalık Analık Sigortasından faydalanacaklardır.

ETÜDLER:

Kollektif mukaveleler

D. Esat ŞİBAY

(Geçen sayıdan devam)

3) Düzenlenmiş meseleler

4) Mukavelenin müddeti

5) Mukavelenin akit şekli

6) Mukavelenin tatbik edildiği meslek veya sanavi kolları.

7) Mukavelenin ehemmiyeti

Âkit tarafların hüviyeti: Kollektif mukaveleleri tarif ederken müşahade ettiğimiz gibi âkit taraflar isverenler cihetinden bir veya bir kaç işveren vevahut bir işveren teşekkülü; isci tarafı ise hukukî sahsiveti haiz bir işçi teşekkülüdür.

Âkit tarafların hüviyetine göre kollektif mukaveleler esas itibariyle ikiye ayrılır:

Birinci gurubu bir veya bir kac işverenle bir isci sendikası arasında aktedilmiş kollektif mukaveleler teskil eder. Eğer isc'leri temsil eden taraf hukukî sahsiveti haiz bir tesekkül isebu mukaveleler hakikî kollektif mukavele addedilebilir.

İkinci gurup bir isveren tesekkülü ile bir isci tesekkülü arasında aktedilmis mukaveleleri ihtiva eder. Kollektif mukavelelerin bu gurubu birinciden cok daha mühimdir. Zira ancak bu çesit mukaveleler calışma sartları bakımından iscilerle isverenleri müsavi bir duruma getirir.

Mukavelenin tatbik sahası: Kollektif mukavelelerin tatbik sahasına gelince, bu sahanın idarî taksimata tekabül etmesi zarurî değildir. Mühim olan mukavelenin tatbik edildiği mıntıkadır.

Kollektif mukavelenin tatbik sahası, onu akteden tesekküllere bağlıdır. Gayet tabiîdir ki mukavelenin tatbik sahası işçilere değil fakat işverenlere tabidir. Zira ancak bunlar bir kollektif mukavelenin ttatbik sahasını tâyin edebil'rler.

Sendika federasyonu tarafından aktedilmiş bulunan bir mukavele, akti yapan işverenin müessesesinde bulunan sendika azâlarının bir kısmına şamil olabilir.

Düzenlenmiş hususlar: Kollektif mukaveleler hakkındaki bazı millî kanunlar mukavele ile ilgili hususlar ihtiva etmektedirler. Bu hususlar, ücret baremleri, çalışma müddeti gibi fedî çalışma şatlarına dair başlıca maddelerle, çıraklık, işbulma büroları, hakem ve uzlaştırma kurulları gibi isveren ve isci münasebetlerin'n kollektif meselelerine dairdir.

Kollektif mukavelelerin vürürlük müddeti: Kollektif mukaveleler müddet bakımından muayyen ve gayrî muayyen müddetli olmak veya bir isin devamı ile tahdit edilmiş bulunmak üzere üce ayrılırlar. Gayesi muayyen müddetli mukaveleler ic'n umumiyetle kanunlarda azamî bir süre tespit olunur.

Mukavelenin akit sekli: İşveren tteşekkülerivle isci tesekkülleri arasında aktedilen kollektif mukaveleler akit sekline göre tasnif edilebil'rler.

Mukavelenin tatbik edildiği meslek veya sanavi kolları: Sanavi veya mesleğe göre mukavelelerin tasnifi âkti yapan taraflara tâbidir. Sanavie göre tasnif, akit taraflardan isverenlere, mesleğe göre tasnif ise iscilere bağlıdır. Bir mukavele bir isveren gurubu veya teşekkülü ile bir isci sendikası arasında aktedilmisse, bu takdirde akti yapan işverenler'n müesseselerinde bulunan iscilere tatbik edilir. Eğer isverenler müzakere voluvla muhttelif kategorideki iscilerin calısmasartlarını düzenlemek arzusunda ise, bu takdirde muhtelif meslekleri temsil eden bir cok sendikalarla mukavele akteder.

Mukavelenin ehemmiveti: Mukavelenin ehemmiveti tatbik edildiği müessese ve isciler'n savısına tabiîdir.

Analık Vak'aları

1956 yılının onbir ayında 52. 578 Analık Vak'ası ihbar edilmis, bunlardan 52.316 analık vak'asının ödemeleri yapılmak suretivle muamelesi tamamlanmıstır.

Hastalık sigortasının tatbik edildiği vilâvetlerde gebelik muavenesi ve doğum kurum tarafından yapturılmaktadır. Bu sigortanın tatbik edilmediği vilâvetlerde para vardımı vapılır. Ayrıca 100 lira emzirme ödeneği verildiği gibi, doğum yapan kadınlara doğumdan evvel, üç, doğumdan sonrada altı haftava kadar izin verilir ve kendilerine işgöremezlik ödeneği ödenir.

1957 yılında yapılacağı Tahmin Edilen Muayene

1957 yılında 1.756.000 İşçi Sigortaları Kurumunun kendi sağlık tesislerinde, 224.000 i anlasmalı doktor ve müesseselerde olmak üzere 1.980.000 poliklinik muayenesi yapılacağı hesaplanmıştır.

DEMİR HAKKINDA

(Baştarafı 2 nci sayfada)

çinde kum ve organik cisimler fazla olan demir filizleri işlenemez. Bunlar başka islerde (Gazların temizlenmesi için) kullanılır. Divrikten çıkarılan demir filizleri islemeğe elverisli olup içerisinde % 72 demir vardır. Demir, (vüksek fırın) denen tesislerde elde edilir. Buna geçmeden önce demirin tarihçesine bir göz atalım.

TARİHTE DEMİR:

Demirin bakır, hattâ tunc devrinden sonra keşfedildiği zannedilmisse de arastırmalar bunun tam tersini ispat etmiştir. İnsanların tanıdığı en eski maden demirdir. İlk zamanlarda demir filizleri hendekler içerisinde odun kömürüvle ısıtılıp örs demirine yakın bir madene dönüştürülürdü. Roma devrinin son zamanlarında mızrak, kama, bıcak, çakı yapmak icin kullanılan malzeme, iyi çelikleri yeniden kömürlestirmekle elde edilirdi. Romalılar devrinden Ortacağa kadar hendeklerin yerine hususi küp ocakları ikame edilmis, su kuvvetivle isleyen demirhanelerin insasından sonra 8 metreye kadar vükselen fırınlar kurulmustur. (1400 - 1500 seneleri) Bilâhare ızgaralı ocaklarda calısarak düsük sıcaklıklarda erimeyen demir elde edilmisti. 18. asrın sonlarında veni bir istihsal metodu bulunmussa da 19. asrın sonlarına doğru artan demir ihtivacı (Makine ve demiryolu insası) nı karsılamak icap edince veni gelismeler olmus, odun kömürü de verini kok kömürüne bırakmıstır. Buhar makinesinin kesfi ile yepyeni bir saha acılmıs, imalâttaki teknik güclükler tamamen izale edilmistir. Böylece 8 metrelik fırınlar 20 ve nihavet 30 metreye kadar vükselmis, 5 tondan fazla ham demir islevemiyen fırınlar kapasitelerini 100, hattâ 400 tona cıkarabilmislerdir. İstihsaldeki artıs 100 de 8.000 dir. Ham demirin islenmesinde adı gecen en meshur fırınlar Thomas-Gilchrist ve Martin Siemens'tir. Bu fırınlar savesinde ham (Pig) demirden en ivi cins celikler elde edilebilmistir. Bugün elektrik fırınlarının da faaliyete gecmesiyle ne vüksek kaliteli necip celikler elde edilebilmektedir.

1800 yılında bütün dünyada elde edilen ham demir miktarı 725.000 tonken 1929 da 80.000.000 tonu geçmistir. Bu istatistiğe göre 110 misli bir artış vardır. 1924 yılında cihan celik istihsali 73.570.000 tonken 18 sene sonra yani 1942 de yalnız Amerika 90.000.000 ton celik istihsal etmiştir. Vaz edilen birkaç basit rakam bile bize demir sanayiindeki muazzam gelismeyi göstermeğe kâfidir.

DİKKATLİ OKU!

(Baştarafı 2 nci sayfada)

zık ki bazı ham kimseler Hazreti Peygambere çölde yetişen arap, kitabımıza da çöl kanunu derler. Hâşa! Dünyamızda güneş gibi bir cismin ışığını isbat etmeye hiç lüzum yoktur. Her şeyin güneş altında bir gölgesi olur. O, kimselerin çöl arabı dedikleri Hazreti Peygamber güneşin altında gölgeye sahip değildi. Demek ki onun şevki güneşten de parlak idi. Veyahut bir tomar bulut basının üzerinde seyrederdi. Çöl kanunu dedikleri Kur'anı Kerim asırlardan beri bütün ilim ve fikir adamlarını hürmetle karşısında tutmus hepsi de o, kitabın bir kelimesine dahi benzer bir kelime meydana getirmekten tamamen aciz kalmışlardır. Alman İmparatoru Prens Bismark'ın dediği gibi, ben bütün kütübü semavivevi tetkik ettim. Gercek hic birinde bir hikmet bulamadım. Yalnız Hazreti Peygamberin getirdiği kitap haric!.. Onda bütün hikmet ve esrar mevcuttur.

NOT: Hazreti Peygamber zaten önünü gördüğü gibi arkasını da avnen görürdü. Fakat bir Hıristivanın bu isin farkında olup takdir etmesi biz müslümanları daha hassas hareket etmeye götürse ivi olur. Onu sadece akıllı bir insan olarak kabul etmek imana kâfi değildir. Ayni zamanda manevî hayatta mühim söz ve mevki sahibi olduğuna da inanmak şarttır.

Düzeltme: Gecen savıda Cenabı Hak Hazreti Ådeme: Madem ki benim karşımda kendini unuttun ben de seni ver vüzünde hak yaptım olarak vazılmıstır. Doğrusu, ben de seni yeryüzünde naibi hak yaptım olacaktır düzelterek özür dileriz.

ŞEHİT İŞÇİLER İÇİN MEVLİD OKUNDU

Her sene olduğu gibi bu sene de 21 Nisan 957 Pazar günü öğle namazını müteakib şehit işçi ve mensublarımız için İncirköy camiinde muhitimizin güzide hafızlarının iştiraki ile mevlüt okutturulmuştur. Mevlütte kalabalık din kardeşlerimiz iştirak etmiştir.

Okutturulan mevlütte İşverenimiz Sayın Umum Müdür Dr. Şahap Kocatopçu büyük alâka göstermiştir. Umum Müdürün alâkasından dolayı kendisine âlenen teşekkürü vicdanî bir borç biliriz.

İhtiyarlık Aylıkları ve Toptan Ödemeler.

1956 yılının onbir avında 576 sigortalı ile 365 sigortalının hak aylık bağlanmıştır.

1956 yılını nonbir avında 517 sigortalı ile 658 sigortalının hak bedellerine toptan ödeme yapılmıştır.

1956 yılının onbir avında evlenme sebebivle işinden ayrılan 960 kadın sigortalı ile 60 yaşını ikmâl ettikleri halde, kanunen aranan sartları haiz olmadıkları icin aylık bağlanamıyan 639 sigortalıya ödeme vapılmıstır.

Onbir avda Yapılan Muayene ve Tedaviler.

1956 yılının onbir ayında sağlık tesislerimizle anlasmalı doktor ve müesseseler nezdine 1.700.452 poliklinik muayenesi yapılmizde 37.420 hasta yatırılmıştır. Yatak tedavi gün sayısı 579.461 dir.

İşçi Sigortaları Kurumu Sağlık Tesisleri

İşçi Sigortaları Kurumunun sağlık tesisleri sayısı, İstanbuldaki dış tedavi merkeziyle birlikte 56 dır.

1957 yılında Somada bir sağlık istasyonu açılacaktır. Ankara hastahanesine 20 yatak ilâve olunarak yatak sayısı 100 e Sultanahmet hastahanesine 45 yatak ilâvesile yatak sayısı 245'e Samsun hastahanesine 18 yatak ilâvesile yatak sayısı 55 e çıkarılacaktır.

Böylece 1957 yılında İşçi Sigortaları Kurumunun memleketin muhtelif bölgelerindeki sağlık tesislerinde yatak sayısı 1661 olacaktır.

İş Kazalarile Meslek Hastalıkları Vak'aları

1956 yılının onbir ayında 32.971 iş kazalarile meslek hastalıkları vak'ası ihbar edilmiştir. Bunlardan 30785 sigortalının gerekli tedavileri yapılmak ve geçici iş göremezlik ödenekleri suretile muameleleri ikmâl edilmiştir.

İş kazalarile meslek hastalığı sonucu vukuu bulan ölüm dolayısile 1956 yılının onbir ayında 341 sigortalının hak sahiplerine gelir, ayni süre zarfında iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu malûl kalan sigortalılardan 1028 ine malûliyet geliri bağlanması kararlaştırılmıştır.

İstanbul TAN Matbaası